

ОЦІНКА ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В КОНТЕКСТІ ТІНЬОВОГО СЕКТОРУ

Кадала В.В.

*Донецький юридичний інститут МВС України,
завідувач кафедри господарсько-правових дисциплін,
кандидат юридичних наук;*

Гузенко О.П.

*Донецький юридичний інститут МВС України,
доцент кафедри господарсько-правових дисциплін,
кандидат економічних наук, доцент*

У сучасних умовах господарювання актуалізується питання відтворення основних засобів, впровадження новітніх технологій, що сприяє стійкості та конкурентноздатності окремих суб'єктів господарювання. Мова йде про лізинг, який може виступати одним із інструментів впливу не лише покращення підприємницької діяльності, а, й мати позитивні наслідки в сфері їх економічної безпеки. Відомо, що саме низький рівень останньої, в певних випадках пояснюється таким негативним явищем як тіньова економіка. Отже стає зрозумілим, що представники підприємницького сектору зокрема та економічний сектор країни взагалі мають змінювати підходи до накопичення власних джерел фінансування у сукупності з заходами зниження обсягу тіньової економіки та підвищення рівня економічної безпеки. Саме фінансовий лізинг має стати перспективним інструментом фінансування технологічної модернізації економіки України, а звідси і забезпечувати потенціал зміцнення її економічної безпеки.

Зазначена проблематика є предметом дослідження багатьох як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Серед учених, що вивчали теоретичні та методичні засади функціонування та використання фінансового лізингу доцільно відзначити: Рязанову Н., Іваненко Р., Різник В. та ін. [1], Холодного Г.О. [2], Борисюка О.В. [3], Богодухова Д.О., Кисіль С.П., Луців Ю.М. та ін. [4], Павлова А.М. [5], Артиш В.І. [6], та інших. У своїх працях науковці доволі змістовно визначають теоретичні та методологічні аспекти різних видів лізингу проте обмежують обґрунтування його взаємозв'язку з такими явищами як економічна безпека та тіньова економіка.

Доведено, що саме застосування лізингових операцій здійснює різноспрямований вплив на економічну безпеку держави. Загалом збільшення їх обсягів сприяє реалізації національного інтересу у швидкому оновленні

засобів виробництва, що в свою чергу позитивно впливає на зміцнення макроекономічних, інвестиційних, фінансових складових економічної безпеки держави. Таке явище доводить необхідність впровадження заходів боротьби з проявами тіньової економіки в лізингових операціях, особливо як мова йде про таку форму лізингу як фінансовий.

Ми поділяємо думку Павлової А.М. [5] з позиції того, що «... проблеми використання лізингу в Україні у схемах тінзації господарської діяльності, мінімізації оподаткування та відмивання коштів, отриманих злочинним шляхом, незважаючи на їх актуальність, досліджені лише фрагментарно. Потребують більш поглибленого дослідження способи використання фінансового лізингу у тіньових схемах та напрями детінізації лізингових послуг».

Як показують дослідження загрозами економічній безпеці України вважають явні або потенційні дії, що ускладнюють чи унеможливають реалізацію національних економічних інтересів і створюють небезпеку для соціально-економічної та політичної системи, національних цінностей, життєзабезпечення нації та окремої особи. При цьому саме використання послуг фінансового лізингу у тіньових схемах становить загрозу економічній безпеці України. Вказаний взаємозв'язок варто прослідити з позиції інвестиційної, макроекономічної та фінансової безпеки.

В контексті інвестиційної безпеки до складу процесів, які супроводжують використання фінансового лізингу в тіньових схемах варто віднести, з одного боку, формування каналів виведення активів під виглядом фінансового лізингу, з іншого боку, створення нерівних умов інвестування в економіку України.

Результатами таких подій стають відповідно акумулювання доданої вартості, сформованої в Україні на рахунках в низькоподаткових юрисдикціях та скорочення стимулів до інвестування підприємств у власні виробничі потужності легальним способом. До складу загроз інвестиційній безпеці у даному випадку доцільно віднести: - звуження каналів інвестування промисловості; - несприятливий інвестиційний клімат в Україні.

Наступним напрямком дослідження виступає фінансова безпека, яка з позиції тіньових схем у лізингу проявляється через обмеження бази оподаткування основних податків і фіктивне банкрутство та вилучення доданої вартості з фінансової системи України. Водночас до результатів даного впливу належать:

по – перше, зменшення доходів зведеного бюджету, зокрема від податку на прибуток,

по – друге, скорочення обсягу грошової маси в країні, зниження ресурсів банківської системи, висока вартість кредитних ресурсів.

В свою чергу загроза економічній безпеці країни, на яку вчинено вплив за змістом становитиме:

- розбалансування державних фінансів (бюджету), недофінансованість державних функцій ;

- низький рівень капіталізації українських банків та фінансової системи.

Наостанку доцільно звернутися до наслідків впливу на економічну безпеку країни, при використанні фінансового лізингу в тіньових схемах з позиції її макроекономічного рівня. Мається на увазі її прояви в процесах запровадження тіньових схем ведення бізнесу та в процесах спотворення офіційних даних про стан економіки. Результатом зазначених подій на макроекономічному рівні є високий рівень тінізації економіки та зростання неточності прогнозів соціально-економічного розвитку держави; низькі позиції країни в міжнародних офіційних рейтингах. При цьому до складу загроз економічній безпеці країни на, які вчинено вплив включають: - зростання дисбалансу між офіційною та тіньовою економікою ; - погіршення іміджу та привабливості держави серед міжнародної спільноти.

З огляду на вищевикладене варто зробити висновок, що лізингова діяльність, котра спирається на тіньові бізнесові схеми виступає джерелом збільшення загроз економічній безпеці країни взагалі, та кожному окремому суб'єкту господарювання зокрема. На даний час враховуючи існуючі прогалини в економічному розвитку країни саме лізинговий сегмент має стати пріоритетним інструментом впливу на рівень економічної безпеки за умови подолання таких негативних явищ як тіньові схеми. Існування взаємозв'язку між фінансовим лізингом, економічною безпекою та тіньовими схемами ведення бізнесу вказує напрямок подальшого дослідження та підкреслює актуалізацію дослідження питань даного спрямування у майбутньому

Література:

1. Технологія лізингу : монографія / [Рязанова Н., Іваненко Р., Різник В. та ін.]; ред. Г.Т. Сенькович. К. : Гопак. 2010. 320 с.

2. Холодний Г.О. Лізинг в інвестиційному механізмі інноваційного розвитку підприємств. Х. : ХНЕУ, 2007. 196 с. 145

3. Борисюк О.В. Державне регулювання лізингових відносин в умовах розвитку ринкової економіки України : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.03 «Економіка та управління національним господарством». 2010. 20 с.

4. Посібник з лізингу / [Богодухов Д.О., Кисіль С.П., Луців Ю.М. та ін.]; наук. ред. Л.Я. Снігір. К. : Поліграф плюс, 2009. 388 с.

5. Павлова А.М. Детінізація фінансового лізингу як напрям забезпечення економічної безпеки України: дис. на здобуття канд. ступеня канд. екон. наук: спец. 21.04.01 «Економічна безпека держави». К. : НІСД, 2019. 236 с.

6. Артиш В.І. Формування стратегії розвитку міжнародного лізингу в Україні: монографія. К. : Компринт, 2015. 455 с.